

Od tanečníka na post ministra životného prostredia (k 50. narodeninám L. Miklósa)

Čo má spoločné umenie s vedou? I jedno i druhé chce celého, veľmi zanieteného človeka. Umenie je tak trochu vedou a veda umením a nakoniec i vo vede i v umení sa každý musí spoliehať iba na svoje schopnosti. Oboje je charakteristické pre jubilanta – dlhoročného pracovníka Ústavu krajinnnej ekológie SAV – dnes ministra životného prostredia, prof. RNDr. Ladislava Miklósa, DrSc.

Každý vek má svoje čaro. A čo prinášajú päťdesiatiny v živote zreleho muža? Je to obdobie najväčšieho rozletu a najväčších ambícií. Myslím, že mnohých by iste uspokojilo, keby ich odborné ambície boli naplnené docentúrou, veľkým doktorátom, profesúrou a napokon ministerským postom. To je len strohé vymenovanie mét, ktoré L. Miklós zatiaľ dosiahol. Ale poďme pekne poporiadku.

Prezradím, že v čase, keď bol v Akadémii ešte iba elévom, starší kolegovia ho prezývali gazdom. Neskôr si iba z času na čas niekto spomenul na toto oslovenie. Nikdy som nepátrala, kto a prečo ho takto nazval. Jedno je však isté. Ten, kto pracuje s pôdou, prírodou, krajinou, je vlastne gazdom. A dnes má L. Miklós možnosť všetkým dokázať, že "gazda" nebola len prezývka, ale že skutočne vie, ako treba gazdovať, aby sa krajina zachovala, šetrne využívala a aby ju mohli obrábať aj budúce generácie – čo je v súčasnosti tak veľmi proklamované krédo pre našu planétu ako trvalo udržateľný rozvoj.

V r. 1973 L. Miklós absolvoval odbor fyzickej a regionálnej geografie na Prírodovedeckej fakulte UK a hneď v tom istom roku začal pra-

covať v Ústave biológie krajiny SAV v Bratislave. To sú tie počiatky, keď sa v jeho živote prelínalo umenie s vedou (tancoval v maďarskom súbore Mladé srdcia). V tom období akoby ho čosi neustále hnalo k tvorivému, konštruktívnemu prístupu v krajinnnoekologickom výskume. Začínajúceho vedeckého pracovníka poháňala neustála túžba po poznaní – ísť stále ďalej a ďalej, nezastavovať sa. Vedel si poradiť v každej situácii. Kto pracoval v jeho blízkosti vie, že Laco mal a stále má množstvo nápadov a myšlienok, ktoré chce ihneď zrealizovať. Každý deň prichádzal s novými námetmi a postupmi a všetkých navôkol vedel strhnúť a zapojiť do spoločnej veci.

Prvé veľké úspechy nedali na seba dlho čakať. Spolu s prof. Milanom Ružičkom vytvorili slovenskú krajinnnoekologickú školu, ktorá ich snáď preslávila viac v zahraničí ako

doma. Ich metodika LANDEP sa dostala do Agendy 21 – výsledného dokumentu Summitu Zeme '92. Metodika LANDEP znamenala významný prelom v oblasti krajinnnoekologického výskumu. V období, keď ju koncipovali (koncom 70. rokov), nemala vtedajšia vedecká honorácia pochopenie pre aplikačné smerovanie základného výskumu. Ľady sa prelomili asi až pri riešení problémov Východoslovenskej nížiny r. 1986. To už bolo jasné, že Laco sa upísal vede dočista a na folklor mu už neostával čas.

Jeho vtedajšie vedecké ambície smerovali predovšetkým k presadzovaniu metodiky LANDEP a rozpracúvaniu jej špecifických krokov, či to bola systematizácia rozhodovacích procesov v krajine, priestorové vzťahy geosystémov alebo interpretácia morfometrických ukazovateľov reliéfu. Vždy to boli nové originálne prístupy, ktoré našli uplatnenie v rôznych krajinnnoekologických plánoch a projektoch, ale aj vo výučbe na rôznych vysokých školách doma i v zahraničí. Snáď najmarkantnejšie je L. Miklós podpísaný pod koncepciou územného systému ekologickej stability. Je jedným z hlavných tvorcov metodiky

ÚSES na Slovensku a iniciátorom jej implementácie do environmentálnej legislatívy i projektovej praxe.

To sa písali už roky 1990–1992, keď pôsobil vo funkcii námestníka ministra – podpredsedu Slovenskej komisie pre životné prostredie. Mal nielen odborné schopnosti, ale aj politické prostriedky na to, aby sa mohla dobrá vec rýchlejšie presadiť. Presne po šiestich rokoch sa vracia opäť na Ministerstvo životného prostredia SR – tento raz na post najvyšší. To, čo nestihol vtedy dokončiť, teraz sa mu ponúka ako skvelá príležitosť.

Leto 1990 bolo možno až priveľmi horúce. Nastal veľký transformačný proces aj v SAV. Z bývalého Centra biologicko-ekologických vied SAV vzniklo päť samostatných ústavov, medzi nimi aj Ústav krajinskej ekológie SAV. Ekológia začínala konečne dostávať zelenú! A v tomto prelomovom období dostal L. Miklós i prvú veľkú politickú šancu. Dva roky bol spoluvorcom vládnej environmentálnej politiky.

A čo stihol za tých posledných 6 rokov? Bolo toho neúrekom. Ako

možno každý, túžil si otestovať svoje schopnosti aj v zahraničí. A tak L. Miklós r. 1994 odchádza do Dánska, aby tam rok pôsobil ako hosťujúci profesor na Roskildskej univerzite. Po návrate sa neuspokojil už iba s vedeckým postom, ale lákalo ho aj doma sa presadiť v pedagogickom procese. V r. 1995 zakladá a vedie Katedru UNESCO pre ekologické vedomie a trvalo udržateľný rozvoj na Fakulte ekológie a environmentalistiky TU Zvolen so sídlom v Banskej Štiavnici. Splnil sa mu tým jeden z dávnych snov – vybudovať si niečo vlastné a kráčať nevyšliapanou cestičkou.

Teraz sa s vervou chopil svojej druhej politickej šance.

Na prahu nového roka 1999, keď mu pribudol aj piaty krížik, želáme pánu ministrovi veľa zdravia, tvorivých nápadov, dobrú myseľ pri rozhodovaní, pevnú ruku pri podpísaní zaujímavých projektov a čo najmenej problémov pri manažovaní životného prostredia.

Tatiana Hrnčiarová

Úlohy regionálnej geografie v SR a ČR

VI. medzinárodná geografická konferencia pod názvom **Úlohy regionálnej geografie Slovenskej a Českej republiky v podmienkach transformujúcich sa ekonomík** sa konala v dňoch 22.–23. októbra 1998 sa v Čaradiciach v okrese Zlaté Moravce.

Organizátormi tohto podujatia, na ktorom sa stretlo viac ako päť desiatok účastníkov, boli Katedra geografie Fakulty prírodných vied Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre a Katedra geografie Pedagogickej fakulty Masarykovej univerzity v Brne.

Bohatý odborný program, zameraný na hodnotenie dosiahnu-

tých výsledkov v oblasti geografie v podmienkach transformujúcich sa ekonomík na územiach Českej a Slovenskej republiky, bol štruktúrovaný do troch sekcií. Úvodné referáty:

• *Česká republika na prahu budúceho tisícročia,*

• *Dynamika rastu mestského a vidieckeho obyvateľstva na Slovensku v období 1970–1995,*

• *Územná identita ako rozvojový fenomén nielen regionálnej geografie* nielenže otvorili odborný program konferencie, ale predovšetkým naznačili charakter a obsah ďalších príspevkov a predmetu diskusie v jednotlivých sekciách.

Príspevky, ktoré odzneli v prvej sekcii, boli zamerané na riešenie aktuálnych tém z oblasti: regionálneho rozvoja, regionálnej politiky, rozvoja vidieckeho turizmu, foriem regionálnej spolupráce, postavenia regionálnej geografie v regionálnom rozvoji, základných charakteristík regiónov, hospodárskeho rozvoja regiónov, cestovného ruchu, ako aj migrácie obyvateľstva, štruktúry zamestnanosti, dopravnej politiky a pod.

V druhej sekcii odzneli referáty predovšetkým metodického charakteru, zamerané na hodnotenie ekologickej únosnosti krajiny, krajinné-ekologických problémov a stretov záujmov, ekologickej stability, antropogénnych foriem reliéfu atď.

Odborné príspevky, prezentované v tretej sekcii "didaktika", boli zamerané na geografické vzdelávanie, výučbu regionálnej geografie na všetkých stupňoch škôl, environmentálne aspekty vo výučbe geografie, alternatívne metódy vo výučbe regionálnej geografie, ako aj na rozpracovanie nových koncepcií geografického vzdelávania, ktoré prispievajú k rozvoju geografického myslenia a priestorového chápania.

Odborný program ukončila exkurzia do blízkeho okolia s podrobným výkladom geomorfologických, geologických, klimatických, hydrologických, pedologických, fytozoogeografických, ako aj demografických charakteristík tohto zaujímavého územia.

Cieľom vedeckej konferencie bolo nadviazať na tradíciu týchto akcií a pokračovať v medzinárodnej spolupráci pri riešení aktuálnych problémov v oblasti regionálnej geografie, vo výmene skúseností pri výučbe, ako aj pri hľadaní nových metód hodnotenia v oblasti výskumu.

Milena Moyzeová